

United Nations
Ujedinjene nacije

International Criminal Tribunal
for the former Yugoslavia

Međunarodni krivični sud
za bivšu Jugoslaviju

Predgovor
Upoznavanje s Međunarodnim sudom
Svjedočenje pred Međunarodnim sudom
Pomoć i podrška svjedocima
Posebna mjera sigurnosti, sigurnosti
i zaštite
Od koga mogu tražiti odštetu?
Osnovni pojmovi i procedure

Informativna brošura za svjedoke međunarodnog suda

United Nations
Ujedinjene nacije

International Criminal Tribunal
for the former Yugoslavia

Međunarodni krivični sud
za bivšu Jugoslaviju

Predgovor
Upoznavanje s postupkom
Svjedočenje pred Međunarodnim sudom
Pomoć i podrška svjedocima
Posebna mjera zaštite, sigurnosti
i zaštite
Od koga mogu tražiti nadštetu?
Osnovni principi postupka
**Informativna brošura
za svjedoke
međunarodnog suda**

Služba za žrtve i svjedoke
2007

Informativna brošura za svjedoke međunarodnog suda

2007

Publikaciju pripremila Služba za žrtve i svjedoke, Sekretarijat
Radilo odjeljenje za grafiku i reprodukciju
Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju
Ako nije drugačije naznačeno, sve fotografije/ilustracije © MKSJ

Sadržaj

Predgovor	1
I. Upoznavanje sa Međunarodnim sudom	3
II. Svjedočenje pred Međunarodnim sudom	5
A. Važnost svjedočenja pred Međunarodnim sudom	5
B. Vrste svjedočenja	5
1. Usmeno svjedočenje	5
2. Davanje vanpretresnog iskaza	5
3. Svjedočenje u formi pisane deklaracije	6
C. O svjedočenju pred Međunarodnim sudom	6
1. Na sudu	6
2. Kazivanje istine i činjenica prema vašim saznanjima	7
3. Lažno svjedočenje	7
4. Nepoštovanje suda	7
5. Može li Međunarodni sud naložiti svjedoku da svjedoči? ..	8
6. Slučajevi seksualnih delikata	8

III. Pomoć i podrška svjedocima	9
A. Služba za žrtve i svjedoke: pretvoriti vaše svjedočenje u pozitivno iskustvo	9
B. Praktične pripreme za vaše svjedočenje	10
1. Šta će se desiti prije nego što krenem na put?	10
2. Kako ću doći do Haga?.....	10
3. Kada putujem? Koliko ću ostati u Nizozemskoj?	11
4. Da li ću dobiti neku odštetu za troškove nastale zbog mog odsustva od kuće?	11
5. Šta ako imam posebnih problema zbog kojih mi je teško odsustvovati od kuće?	12
6. Šta ako se razbolim ili ako stres zbog svjedočenja postane pretežak?	12
7. Šta će se desiti kada prvi put dođem u Nizozemsku? ..	13
8. Šta će se desiti poslije?	13
a. Pomoć dostupna kada je potrebna	13
b. Nakon dolaska	13
c. Povjerljivost i sigurnost	14
d. Smještaj i ishrana	14
e. Telefonski razgovori	14
9. Kada ću ići na Međunarodni sud?	15
a. Da li ću se prije svjedočenja vidjeti sa svojim advokatima?	15
b. Šta će se desiti na dan kada treba da svjedočim? ..	15
c. Službenik za podršku svjedocima.....	15
d. Službenik za zaštitu svjedoka	16

10. Rekreacija	16
11. Susreti sa rođacima i prijateljima	16
12. Šta će se desiti po završetku moga svjedočenja?	16
IV. Posebne mjere povjerljivosti, sigurnosti i zaštite	19
A. Ko zna da sam ovdje i kome to smijem reći?	19
B. Zaštitne mjere	20
C. Da li moje svjedočenje i identitet mogu biti objelodanjeni u drugim predmetima?	21
D. Ko je zadužen za moju sigurnost za vrijeme mog boravka u Hagu?	21
E. Ko je zadužen za moju sigurnost nakon mog povratka kući?	21
F. Šta je preseljenje i kada je ono moguće?	22
V. Od koga mogu tražiti odštetu?	23
VI. Osnovne informacije o Hagu	25
A. Plan Haga	24
B. Vrijeme	25
C. Jezik	25

Predgovor

Upoznavanje sa Međunarodnim sudom
Svjedočenje pred Međunarodnim sudom

Pomoć i podrška svjedocima
Posebna pažnja povjerljivosti, sigurnosti
i zaštite

Od koga mogu tražiti odštetu?

Osnovne informacije o Hagu

Svrha ove brošure je da ponudi neku vrstu smjernice svjedocima koji dolaze da svjedoče pred Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju (MKSJ). Brošura je isto tako namijenjena i onom dijelu javnosti koji želi da sazna kakva je uloga svjedoka na Međunarodnom sudu.

Brošuru je priredila Služba za žrtve i svjedoke Međunarodnog suda, uz finansijsku pomoć Evropske komisije. Osoblje ove službe stoji svjedocima, koji su pozvani da svjedoče pred Međunarodnim sudom, na raspolaganju radi pružanja potrebne podrške i zaštite. Namjena brošure je da dopuni informacije koje svjedoci dobijaju od osoblja Suda i advokata.

Na Međunarodnom sudu je primijećeno da mnogi svjedoci postavljaju niz pitanja o Međunarodnom sudu i da su nedovoljno informisani o svom sudjelovanju u radu Međunarodnog suda. Ova brošura je zamišljena kao neka vrsta vodiča sa ciljem da odgovori na pitanja koja postavljaju svjedoci i da im pomogne da shvate svoju ulogu u postupcima koji se vode pred Međunarodnim sudom. Ona sadrži relevantne informacije o Statutu i Pravilniku o postupku i dokazima Međunarodnog suda, koje se odnose na svjedočenje i na prava svjedoka u skladu sa tim odredbama. Ona takođe sadrži neke praktične informacije o organizaciji putovanja. U tabeli koja se nalazi u prilogu ovoj brošuri nalaze se informacije o honorarima, pravima i dnevnicama.

Služba za žrtve i svjedoke se nada da će ova brošura odgovoriti na neka od pitanja koja zanimaju svjedoke i da će im pružiti neku vrstu pomoći i olakšati im iskustvo svjedočenja. Važno je znati da ova brošura sadrži samo opšte informacije i da nije zamišljena kao brošura koja nudi pravne savjete.

Predgovor
Upoznavanje sa Međunarodnim sudom
Svjedočenje pred Međunarodnim sudom
Kompetitorska svjedočenja
Dokazna miere povjerenosti, sigurnosti
Od koga mogu tražiti odštetu?
Osnovne informacije o Hagu

Upoznavanje sa Međunarodnim sudom

Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju sa sjedištem u Hagu, Nizozemska, osnovan je 25. maja 1993. na osnovu Rezolucije 827 Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija. MKSJ je prvi međunarodni krivični sud koji je ikada osnovalo Vijeće sigurnosti Ujedinjenih nacija, a povjeren mu je zadatak da krivično goni "osobe odgovorne za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine".

MKSJ ima nadležnost nad fizičkim licima koja su od 1. januara 1991. godine na teritoriji bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije navodno počinila teške povrede Ženevskih konvencija iz 1949. godine, kršenja zakona ili običaja ratovanja, genocid ili zločine protiv čovječnosti.

Osnivanjem Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju Vijeće sigurnosti Ujedinjenih nacija namjeravalo je postići četiri najvažnija cilja, naime, predati u ruke pravde one koji su odgovorni za kršenja međunarodnog humanitarnog prava, uspostaviti pravdu za žrtve, zaustaviti zločine u bivšoj Jugoslaviji i doprinijeti ponovnom uspostavljanju mira promovisanjem pomirenja u bivšoj Jugoslaviji.

Međunarodni sud je nezavisno i nepristrasno tijelo. Sastoji se od tri odvojena organa: sudskih vijeća, Tužilaštva i Sekretarijata.

Sudska vijeća, od kojih su tri pretresna a jedno žalbeno, čine nezavisne sudije raznih državljanstava, od kojih nijedan nije iz bivše Jugoslavije, i koji su predstavnici glavnih pravnih sistema svijeta. Sudije slušaju svjedočenja i pravne argumentacije, odlučuju o

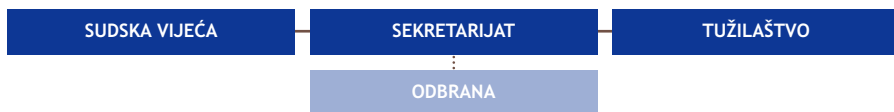
nevinosti ili krivici optuženoga, izriču kazne ili donose oslobađajuće presude.

Tužilaštvo provodi istrage i krivično gonjenje osoba koje potpadaju pod nadležnost Međunarodnog suda i djeluje nezavisno, kao poseban organ Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju.

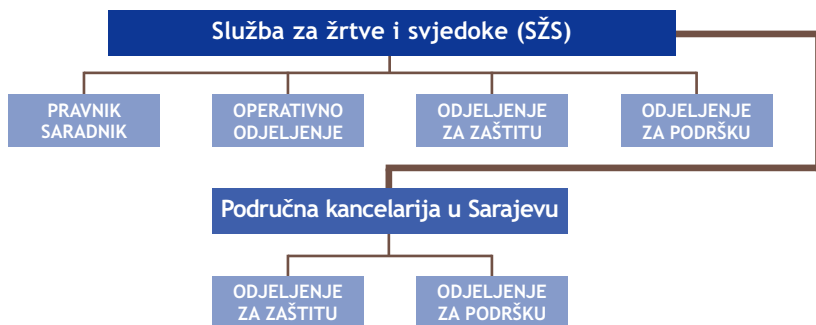
Sekretarijat je zadužen za upravljanje i rukovođenje Međunarodnim sudom, a opslužuje i sudska vijeća i Tužilaštvo. Rad Sekretarijata uključuje pružanje pomoći i zaštite žrtvama i svjedocima posredstvom Službe za žrtve i svjedoke.

Odbrana osumnjičenog ili optuženog, kao takva, nije sastavni dio organizacije Međunarodnog suda. Osumnjičeni ili optuženi ima pravo na pravnu pomoć po svom izboru i ima pravo da imenuje advokata koji će organizovati njegovu ili njenu odbranu pred Međunarodnim sudom.

Tribunal:

Služba za žrtve i svjedoke:

Predgovor

Svjedočenje pred Međunarodnim sudom

Međunarodnim sudom

sigurnosti

i zaštite

tražiti odštetu?

Osnovne informacije o Hagu

A. Važnost svjedočenja pred Međunarodnim sudom

Vaše svjedočenje je presudno za pravilno funkcionisanje Međunarodnog suda, kako bi on mogao nepristrasno i pravično osuditi one koji su odgovorni za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava. Vaše svjedočenje će, ne samo omogućiti sudijama da donesu pravičnu presudu, ono će uz to pomoći međunarodnoj zajednici da sazna istinu o zločinima počinjenim u bivšoj Jugoslaviji i odvratiti druge pojedince od ponovnog počinjenja takvih zločina. Vaš iskaz pred Sudom dio je dokaza na osnovu kojih sudije mogu zasnovati svoju presudu, jer može pomoći u rasvjetljavanju događaja u bivšoj Jugoslaviji. Najzad, svojim svjedočenjem vi dajete potreban i vrijedan doprinos ponovnom uspostavljanju pravde i pomirenju na području bivše Jugoslavije.

B. Vrste svjedočenja

1. Usmeno svjedočenje

Svjedok je fizički prisutan u sudnici i reći će sudijama šta je čuo ili vidio ili šta zna o optuženom ili o drugim događajima u vezi sa kojima se ispituje. U vanrednim okolnostima, ako svjedok ne može doći na sud, može svjedočiti i van sjedišta suda, putem video-konferencijske veze.

2. Davanje vanpretresnog iskaza

U vanrednim okolnostima, sud može zatražiti od svjedoka da svjedoči davanjem vanpretresnog iskaza. Predstavnik suda vanpretresni iskaz može uzeti u Hagu ili drugdje u prisustvu predstavnika Tužilaštva i odbrane. Strana koja nije tražila uzimanje vanpretresnog iskaza ima pravo da unakrsno ispita osobu čiji se vanpretresni iskaz uzima. Postupak se snima u najmanju ruku na tonsku traku.

3. Svjedočenje u formi pisane deklaracije

Sud može, u nekim okolnostima, uvrstiti u spis dokazni materijal u formi pisane deklaracije koja dokazuje nešto drugo, a ne djela i ponašanje optuženog za koje ga tereti optužnica. Prisutan će biti službenik ovlašten da bude svjedok takve deklaracije. Sud, međutim, odlučuje o tome da li svjedok treba da se pojavi pred sudom radi dodatnog ispitivanja.

C. O vašem svjedočenju pred sudom

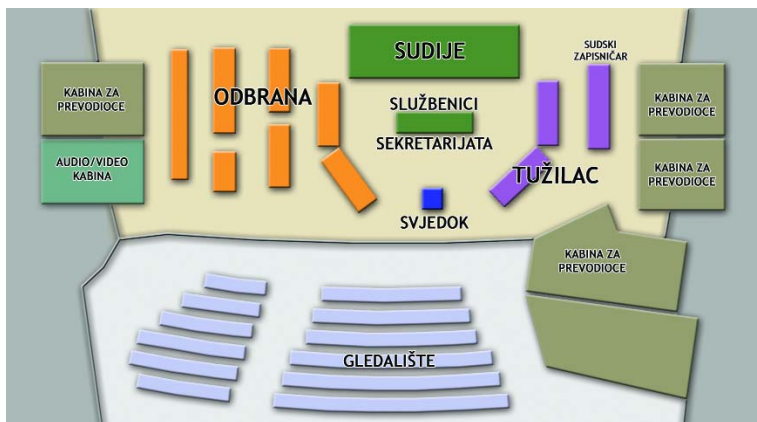
1. Pred sudom

Ako vas je tužilac pozvao da svjedočite, on će vas prvi ispitivati. Poslije toga će vam nekoliko pitanja postaviti odbrana, koja može osporiti ono što ste kazali u svom svjedočenju. Kada završi odbrana, tužilac će vam možda postaviti još nekoliko pitanja. Ako ste svjedok kojeg je pozvala odbrana, redosljed će biti obrnut.

Pretno vijeće nadzire ispitivanje svjedoka i izvođenje dokaza.

Pitanja vam u bilo kojem trenutku može postaviti i vijeće sudaca.

Imate pravo da ne izjavite ništa što bi moglo biti upotrijebljeno protiv vas. Sud vas može primorati da odgovorite na pitanje, ali vaše svjedočenje dobijeno takvom prinudom ne može se upotrijebiti kao dokaz protiv vas pred ovim Međunarodnim sudom, osim za davanje lažnog iskaza. Ukoliko imate bilo kakvih dodatnih pitanja u vezi s ovim, slobodno se obratite nekom od službenika Tužilaštva ili advokatu odbrane.

2. Kazivanje istine i činjenica prema vašim saznanjima

- Svrha vašeg putovanja u Hag je da svjedočite pred Međunarodnim sudom i da ispričate sudijama činjenice prema vašim saznanjima, kako biste pomogli sudu u utvrđivanju krivice ili nevinosti optuženoga. Stoga morate govoriti istinu. Sud će onda ocijeniti istinitost vašeg svjedočenja i njegovu vrijednost.
- Kada se nađete u sudnici, prije nego što počnete svjedočiti, od vas će se tražiti da svečano izjavite da ćete govoriti istinu, odnosno da pročitate tekst: **“Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cijelu istinu i ništa osim istine”**. Tom izjavom ste se obavezali da, prema vašim najboljim saznanjima, kazujete istinu.
- Nemojte se ustručavati da kažete sudu ako ne razumijete pitanje koje vam je postavljeno i da zatražite da vam ono bude razjašnjeno ili ponovo postavljeno.
- Razmislite o svakom pitanju prije nego što na njega odgovorite. Ne žurite se i govorite polako i razgovijetno. Ne zaboravite da prevodilac mora prevesti ono što kažete. Stoga je korisno ako su vaše rečenice kratke i ako prevodiocu date dovoljno vremena da ih prevede.
- Nemojte nagađati; ako niste sigurni da znate odgovor na neko pitanje, jasno to dajte na znanje sudijama.
- Na pitanja odgovarajte jedno po jedno. Zadatak je advokata koji vam postavlja pitanja da vam usmjerava; ne treba da pričate o svim događajima odjednom.

3. Lažno svjedočenje

Lažno svjedočenje pred Međunarodnim sudom predstavlja prekršaj prema Pravilniku Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju. Maksimalna kazna koja može biti izrečena za lažno svjedočenje je novčana kazna od 100.000 eura ili zatvorska kazna u trajanju od sedam godina ili oboje.

4. Nepoštovanje Međunarodnog suda

Ako svjesno i hotimično ometate sprovođenje pravde od strane Međunarodnog suda, možete biti optuženi za nepoštivanje suda.

Tu spadaju sljedeće situacije:

- uporno odbijanje svjedoka da odgovori ili neodgovaranje na pitanja
- objelodanjivanje informacija čime se svjesno krši nalog sudskog vijeća
- oglašivanje na nalog za stupanje pred vijeće, bez opravdanog razloga

Maksimalna kazna koja može biti izrečena za nepoštovanje suda je novčana kazna u iznosu od 100.000 eura ili zatvorska kazna u trajanju od sedam godina ili oboje.

5. Može li Međunarodni sud naložiti svjedoku da svjedoči?

Da. Pretresno vijeće može izdati sudski poziv nekom svjedoku u kojem mu se nalaže da se pojavi pred Međunarodnim sudom. Ukoliko svjedok ne postupi po takvom nalogu Suda, može se okriviti za nepoštovanje suda i kazniti.

6. Slučajevi seksualnih delikata

Pravilo 96 Pravilnika o postupku i dokazima se posebno odnosi na žrtve koje će svjedočiti o slučajevima seksualnih delikata. Da biste saznali više detalja u vezi s ovim pravilom, razgovarajte sa predstavnicima Tužilaštva ili s advokatom odbrane koji vodi taj predmet.

Predgovor

Upoznavanje sa Međunarodnim sudom

Pomoć i podrška svjedocima

Posebne mjere povjerljivosti, sigurnosti

Od koga mogu tražiti odštetu?

Osnovne informacije o Hagu

A. Služba za žrtve i svjedoke: pretvoriti vaše svjedočenje u pozitivno iskustvo

Svjedočenje pred Međunarodnim sudom može biti teško i bolno iskustvo. Da bi se moguće teškoće svele na minimum, osnovana je Služba za žrtve i svjedoke koja treba da vam pomaže i štiti vas ako ste pozvani da svjedočite pred Međunarodnim sudom. Služba za žrtve i svjedoke stupiće sa vama u kontakt kada se približi dan kada ćete svjedočiti i od toga dana Služba za žrtve i svjedoke će vam biti na raspolaganju da vam pomogne i brine se o vama kako biste mogli svjedočiti pred Međunarodnim sudom.

Služba za žrtve i svjedoke je neutralno tijelo u sklopu Sekretarijata Međunarodnog suda koje se brine o pojavljivanju svih svjedoka pred sudom, bez obzira na to da li ih je pozvalo sudsko vijeće, Tužilaštvo ili odbrana.

Zadatak je Službe za žrtve i svjedoke da obezbijedi uslove da svi svjedoci mogu svjedočiti u okolnostima pune sigurnosti i bezbjedno, i da iskustvo svjedočenja ne bude uzrok daljnje patnje, stradanja ili traume za svjedoke. Služba za žrtve i svjedoke stvoriće takvo okruženje u kojem svjedočenje možete doživjeti kao pozitivan događaj koji će vas ojačati i obogatiti. Služba za žrtve i svjedoke funkcioniše uz najviši stepen moralnog integriteta, nepristrasnosti i povjerljivosti i brine se za to da svi svjedoci budu upoznati sa svojim pravima i da imaju ravnopravan pristup uslugama ove službe.

U Službi za žrtve i svjedoke postoje tri odjeljenja. Odjeljenje za zaštitu koordinira ispunjenje bezbjednosnih uslova, odjeljenje za podršku pruža kako praktičnu pomoć svjedocima, tako i savjete socijalne i psihološke prirode, a operativno odjeljenje je zaduženo za logističke operacije i administrativne poslove u vezi sa svjedocima.

Službi za žrtve i svjedoke pomaže i područna kancelarija u Sarajevu, koja žrtvama i svjedocima iz svih krajeva bivše Jugoslavije omogućava lakši pristup i širu pomoć Službe u pitanjima zaštite i podrške, kako prije tako i poslije njihovog svjedočenja pred Međunarodnim sudom.

B. Praktične pripreme za vaše svjedočenje

1. Šta će se desiti prije nego što krenem na put?

Advokati ili istražitelji koji su kontaktirali sa vama obavijestit će vas o tome da će Služba za žrtve i svjedoke stupiti sa vama u kontakt neposredno pred vaš put u Hag. Mi ćemo vam tada pomoći da se pripremite za put. Ako nemate važeći pasoš ili neku drugu važeću putnu ispravu, možemo vam pomoći da je dobijete. Međutim, morate nas o tome obavijestiti što je moguće prije jer dobivanje putne isprave, u nekim slučajevima, može trajati nekoliko sedmica. Mi ćemo vam obezbijediti i vizu, ako je ista potrebna da biste ušli u Nizozemsku.

Ako je to potrebno, možemo obavijestiti nadležne organe vlasti u zemlji vašeg boravka o vašem “nužnom odsustvu”, kako bismo zaštitili vaša prava na beneficije, vaša prava azilanta ili vaša druga prava da ostanete u zemlji.

Ako imate ovakav preliminarni zahtjev, što prije obavijestite o tome advokate ili istražitelje koji su kontaktirali sa vama ili Službu za žrtve i svjedoke.

Zadržite i ponesite račune za razne troškove kao što su fotografije, autobuske ili vozne karte. Ovakvi troškovi nastali u direktnoj vezi sa vašim putovanjem u Hag biće vam nadoknađeni.

Ne zaboravite da spakujete pasoš, lijekove i dokumentaciju koju su vas advokati ili istražitelji zamolili da ponesete sa sobom. Ako nosite naočari, nemojte zaboraviti da ih ponesete sa sobom, jer će vam one poslužiti kada budete čitali dokumente u sudnici. Vaše putovanje obično traje oko sedam dana, ali može potrajati i duže. Ponesite sa sobom odgovarajuću odjeću i ne zaboravite da u Hagu može bit hladno i da prilično često pada kiša.

2. Kako ću doći do Haga?

Međunarodni sud plaća vaše putne troškove na osnovu najekonomičnije rute i klase. Ako treba da dođete avionom, dobićete unaprijed plaćenu avionsku kartu do Nizozemske u turističkoj klasi. Za troškove dolaska do aerodroma biće vam isplaćena naknada. Za iznose pogledajte tabelu u prilogu sa naknadama na koje svjedok ima pravo. Ako morate preći više od 100 km da biste došli do aerodroma, troškovi će vam biti

refundirani, ali morate koristiti javni prevoz i račune ponijeti sa sobom u Hag. Troškovi prevoza taksijem vam neće biti refundirani, osim ako je tako unaprijed dogovoreno sa nama. Naknade imaju maksimalnu granicu koja se ne može prekoračiti. U tabeli koja se nalazi u prilogu naći će te pregled maksimalnih iznosa koji su u primjeni.

Ako vam je potrebna pomoć prije ili za vrijeme putovanja, neko od naših službenika će doći po vas do vašeg mjesta stanovanja, odvesti vas do aerodroma i putovati sa vama do Nizozemske. Neko od naših službenika će vam pomoći da se prijavite za let i da prođete carinsku kontrolu i kontrolu za useljenike. Mi ćemo se takođe bezbjediti i preuzeti vašu vizu za ulazak u Nizozemsku.

Kada je god moguće rezerviraćemo vam mjesto na direktnom letu. Ako je udaljenost od vašeg mjesta stanovanja do aerodroma tolika da ne možete stići do aerodroma istog dana kad letite, obezbijedićemo vam noćenje u blizini aerodroma. Ako ne možete letjeti ili se bojite letenja, obavijestite nas o tome blagovremeno i napravićemo alternativni plan kako bismo vam omogućili da putujete u Hag.

3. Kada ću putovati? Koliko ću ostati u Nizozemskoj?

O tome kada putujete i koliko treba da ostanete u Hagu bićete obaviješteni što je moguće ranije prije samog putovanja. Međutim, imajte na umu da se datumi putovanja često mijenjaju. Raspored suđenja podliježe promjenama i može se desiti da Međunarodni sud neke svjedoke mora pozvati u veoma kratkom roku ili čak da mora odložiti njihovo svjedočenje. Bićemo u kontaktu sa vama i obavještavati vas o promjenama. Uobičajeno je da svjedoci u Nizozemsku dođu nekoliko dana prije svjedočenja kako bi se mogli odmoriti i kako bi ih advokati mogli pripremiti za svjedočenje.

Prosječan boravak svjedoka u Hagu je sedam dana. Međutim, može se desiti da zbjivanja u sudnici potraju duže nego što se očekivalo. U tom slučaju vaš boravak će biti produžen. Ako vam produženje boravka stvara probleme, obavijestite o tome službenike Službe za žrtve i svjedoke i zatražite pomoć.

4. Da li ću dobiti neku odštetu za troškove nastale zbog mog odsustva od kuće?

Za vrijeme boravka u Hagu svjedoci od Međunarodnog suda dobivaju dvije vrste finansijske naknade: dnevnice i naknadu za odsustvo. Iznosi su navedeni u dodatku Naknade na koje svjedok ima pravo.

Dnevnice se isplaćuju kako biste mogli pokriti usputne troškove koje ćete imati za vrijeme boravka u Hagu.

Naknada za odsustvo se plaća za period trajanja vašeg putovanja i boravka u Hagu, a iznos koji se plaća utvrđuje se prema stopi minimalne plate Ujedinjenih nacija u vašoj zemlji boravka. Ta naknada je zamišljena kao odšteta za izgublenu platu, ekonomski gubitak i troškove koji nastaju kod kuće za vrijeme vašeg odsustva.

Ako smatrate da naknada za odsustvo nije dovoljna da pokrije vaše gubitke i ako se zbog toga nađete u težim finansijskim neprilikama, onda Međunarodnom sudu možete podnijeti zahtjev za nadoknadu "izuzetnih gubitaka". Taj zahtjev koji se upućuje Sekretarijatu Međunarodnog suda mora biti potkrijepljen kompletnom dokumentacijom, kao što su poreski izvještaji, izvodi iz platnog spiska, bankovni izvještaji, ugovori o zakupu, računi za komunalije itd., kako biste dokazali neprilike koje ste doživjeli i nastalu štetu. Sekretarijat će odlučiti o tome da li imate pravo na dodatnu finansijsku naknadu. Naše osoblje će bit u kontaktu sa vama kako bi vam pomogli da sačinite taj zahtjev.

5. Šta ako imam posebnih problema zbog kojih mi je teško odsustvovati od kuće?

Služba za žrtve i svjedoke ima profesionalne saradnike za davanje podrške, koji će vam pomoći ako eventualno imate neke posebne potrebe. Ako imate djecu ili druge članove porodice koje izdržavate, a koji moraju ići u vašoj pratnji ili kojima je potrebna njega za vrijeme vašeg odsustva od kuće, možda ćemo moći da vam pomognemo. Možda ćemo, isto tako, moći da vam pružimo posebni vid pomoći ako vam je zbog invalidnosti ili zdravstvenog stanja problematično putovati ili odsustvovati od kuće ili ako sa vama mora putovati neki rođak ili prijatelj. Naši saradnici za podršku ocijenice vaše pojedinačne zahtjeve i odlučiti o tome da li ispunjavate uslove za dodjeljivanje pomoći. Kada stupimo sa vama u kontakt, obavijestite nas o vašim potrebama. Pomoć možete zatražiti i posredstvom istražitelja iz Tužilaštva, advokata odbrane ili direktno od Službe za žrtve i svjedoke, putem posebnog telefona za svjedoke, ili pismeno na našu adresu.

6. Šta ako se razbolim ili ako stres zbog svjedočenja postane pretežak?

Služba za žrtve i svjedoke je sa lokalnim zdravstvenim i medicinskim službama sklopila ugovor o brzom ukazivanju pomoći bilo kojem svjedoku u slučaju potrebe. Ako se za vrijeme boravka u Hagu razbolite, imaćete osiguranje koje će pokriti svako liječenje koje vam bude potrebno. Služba za žrtve i svjedoke ima i saradnike koji su vam u mogućnosti pružiti savjetodavnu podršku i usluge iz oblasti psihologije 24 sata dnevno, a tu su i pomoćnici za svjedoke koji posjećuju svjedoke u hotelima i koji su na dužnosti 24 sata.

7. Šta će se desiti kada prvi put dođem u Nizozemsku?

Po dolasku na aerodrom ili na željezničku stanicu u Nizozemskoj dočekaće vas neko od službenika Službe za žrtve i svjedoke i odvesti vas do hotela u kojem ćete biti smješteni. Taj će vam službenik pomoći da podignete prtljag i provesti vas kroz formalnosti carine i ulaska u zemlju. Detaljna uputstva o tome gdje i kako ćete se sastati sa službenicima Službe za žrtve i svjedoke dobićete prije nego što krenete na put.

Oni će vas odvesti direktno do vašeg hotela, gdje ćete se sastati s jednim od pomoćnika iz Službe za žrtve i svjedoke. Oni će vam poželjeti dobrodošlicu u Hag i tokom cijelog boravka u Hagu njima ćete se obraćati kad god imate pitanja ili nekih problema. Ako oni ne budu mogli odgovoriti na vaša pitanja, učiniće sve što mogu da vas upute na pravi izvor.

8. Šta će se desiti poslije?

a. Šta mogu očekivati od pomoćnika na usluzi svjedocima?

Pomoćnici na usluzi svjedocima čine tim saradnika za podršku. Oni će se truditi da vam pomognu da se osjećate što je moguće ugodnije u hotelu u kojem budete smješteni za vrijeme vaše posjete kao i u službenim prostorijama Međunarodnog suda. Ako imate nekih pitanja, ne oklijevajte obratiti se dežurnom pomoćniku. Pomoćnici na usluzi svjedocima će vas svakog dana posjetiti u vašem hotelu. Ako je potrebno, oni mogu obezbjediti stalnu pomoć, u teškim situacijama u toku noći, na primjer. Noću, pomoćnik na usluzi svjedocima može biti ili u istom smještaju kao i vi ili na drugoj lokaciji, ali je uvijek dostupan putem mobilnog telefona. Dobićete posjetnicu pomoćnika na usluzi svjedocima na kojoj su jasno naznačena četiri broja. U slučaju nužde trebate sa recepcije hotela nazvati dežurnog pomoćnika na usluzi svjedocima. Ako službenicima hotela pokazete posjetnicu oni će pozvati broj za vas.

b. Kada stignete u svoj smještaj

Možda ćete se osjetiti pomalo iscrpljeni putovanjem, procedurama i svim informacijama koje dobivate. Imajte na umu da ne morate sve pamtit i da uvijek možete pitati ponovo, onoliko puta koliko to bude potrebno.

Nakon što stignete u svoj hotel, pomoćnik na usluzi svjedocima će morati da sa vama obavi neke administrativne formalnosti. Postaviće vam neka pitanja, zamoliće vas da predate putne karte i bilo kakve zahtjeve koje imate u pogledu brige o djeci ili zahtjeve specijalne prirode koje se želite zatražiti. Daće vam dnevnicu i zamoliće vas da

potpišete potvrdu da ste ih primili. Pomoćnik na usluzi svjedocima će vam dati i neke informativne dokumente. Zamoliće vas da ih pažljivo pročitate. U njima ćete naći informacije o sudnici, kao i upozorenje da vam nije dozvoljeno da o svom svjedočenju razgovarate sa drugim svjedocima.

c. Povjerljivost i sigurnost

Osoblju Službe za žrtve i svjedoke će stvari koje se tiču vaše sigurnosti biti od prioritetne važnosti. Trudimo se da vam mjerama zaštite vašeg identiteta zajamčimo sigurnost tokom vašeg boravka. Zamolili bi smo vas da u mjeri budete oprezni pri davanju vašeg imena osoblju hotela. Po dolasku dobićete pseudonim - šifru tako da nećete morati koristiti svoje pravo ime. Osoblje hotela i suda će vam se obraćati putem ove šifre.

Kada stignete, dobićete karticu koju treba da imate uza se dok god ste u Nizozemskoj, koja se zove "kartica za pomoć". Ona sadrži informacije na holandskom i engleskom, s uputstvom čitaocu kako da stupi u kontakt sa Međunarodnim sudom. Tu karticu nosite sa sobom kada izlazite i kako bi ste, ako se desi nešto što vas je uznemirilo, a sa vama nema nikoga od naših saradnika, mogli tu karticu pokazati i zatražiti pomoć u stupanju u kontakt sa nama. Na osnovu specijalnog broja koji je upisan na kartici znaćemo ko ste.

d. Smještaj i ishrana

Međunarodni sud snosi troškove vašeg smještaja i ishrane. Neki hoteli svojim gostima nude mini-bar, telefon u sobama i TV program koji se plaća, a koji vam omogućava da pogledate film po svom izboru. Molimo vas da primite k znanju da ove usluge NISU besplatne i da su VEOMA skupe. Vi ste odgovorni za troškove koje napravite u svojoj hotelskoj sobi. Međunarodni sud vam ih NEĆE nadoknaditi.

Svim svjedocima prvog dana u Hagu automatski će biti obezbjeđeno prencišće i doručak u hotelu. Nakon prvog dana možete birati između punog pansiona i kombinacije prencišća uz doručak i "naknade" za ishranu - izvjestan iznos novca sa kojim možete platiti svoje obroke gdje želite. Pregled nadokanda za ishranu možete naći u prilogu u ovoj brošuri.

e. Telefonski razgovori

Kada prvi put dođete u svoj smještaj, pomoćnik na usluzi svjedocima će vam ponuditi da se poslužite njegovim ili njenim mobilnim telefonom i da obavite jedan telefonski razgovor, tj. da pozovete svoju porodicu i javite da ste sretno doputovali. Ako hoćete još da telefonirate, možete kupiti telefonsku karticu koju možete koristiti u javnim

telefonskim govornicama. Pomoćnik na usluzi svjedocima vam može pomoći pri kupovini.

9. Kada ću ići na Međunarodni sud?

Pomoćnik na usluzi svjedocima će vas obavijestiti o tome kada treba da dođete na Međunarodni sud na pripreme za svjedočenje ili da svjedočite. Unaprijed ćete znati kada će po vas doći vozač da vas odveze do Međunarodnog suda. Kada ga budete prvi put čekali, sa vama će biti pomoćnik na usluzi svjedocima.

a. Da li ću se prije svjedočenja vidjeti sa svojim advokatima?

Prije svjedočenja na Međunarodnom sudu uobičajeno je da advokati žele da se vide sa vama i da sa vama razgovaraju o sudskom postupku i o informacijama u vezi sa vašim svjedočenjem. Tada je prilika da advokatima postavite sva eventualna pitanja koja se odnose na postupak. Isto tako možete zamoliti advokate da vam pokažu sudnicu, što često može ublažiti nervozu pred odlazak u sudnicu. Pomoćnik na usluzi svjedocima će vam reći kada treba da dođete na taj sastanak i kada će vozač doći po vas.

b. Šta će se desiti na dan kada treba da svjedočim?

Na dan kada treba da svjedočite po vas će doći vozač. On će vas dopratiti do čekaonice za svjedoke, gdje ćete čekati da po vas dođe sudski poslužitelj koji će vas uvesti u sudnicu. čekanje do poziva u sudnicu može trajati vrlo kratko, ali i vrlo dugo. Ako imate nešto za čitanje ili nešto drugo što možete raditi dok čekate, ponesite to sa sobom. U čekaonici za svjedoke ćete naći osvježavajuća pića, karte, časopise i slično, kojima se možete poslužiti dok čekate.

Tokom sudske procedure imaćete nekoliko pauza. Kada se sudska procedura za taj dan završi, bićete odvedeni nazad u svoj smještaj. Ako vaše svjedočenje bude trajalo više od jednog dana, vozač će vas voziti od vašeg smještaja do Međunarodnog suda i nazad do završetka vašeg svjedočenja.

c. Službenik za podršku svjedocima

Ponekad se može desiti da svjedoci, ako svjedoče o teškim ili traumatskim događajima, dožive stanja fizičke ili emocionalne nelagode, stresa i tjeskobe. Zato postoji profesionalni službenik za podršku svje-

docima, koji je obučen i iskusan u pružanju savjeta i razgovoru, koji će pomoći osobama koje su doživjele takva iskustva. Službenik za podršku svjedocima vam je na raspolaganju prije, za vrijeme i poslije svjedočenja, obično u čekaonici, ali ako vam to više odgovara, može vas posjetiti i u hotelu. Ako vam je potrebna bilo kakva zdravstvena pomoć za vrijeme boravka na Međunarodnom sudu, službenik za podršku svjedocima će se postarati da vas pregleda medicinska sestra ili ljekar.

d. Službenik za zaštitu svjedoka

Ako ste zabrinuti za svoju sigurnost nakon svjedočenja, na raspolaganju vam je službenik za zaštitu svjedoka, sa kojim možete zatražiti sastanak da biste razgovarali o tim pitanjima.

10. Rekreacija

U slobodno vrijeme možete da istražujete Hag. Molimo vas pak da obavijestite pomoćnika na usluzi svjedocima o tome gdje idete kako bi smo vas mogli kontaktirati ako bude potrebno. Molimo vas da ne zaboravite ponijeti karticu za pomoć sa sobom.

11. Susreti sa rođacima i prijateljima

Ako imate rođake ili prijatelje koji žive u Nizozemskoj koje biste željeli posjetiti dok ste ovdje, dobrodošli ste da to i učinite. Molimo vas da to organizujete u saradnji sa pomoćnicima na usluzi svjedocima. Mi smo u Službi inače vrlo oprezni kada je u pitanju obavještanje drugih o tome koje hotele koristimo za smještaj svjedoka za vrijeme njihovog boravka u Hagu. Molimo vas stoga da ne pozivate nikoga da vas posjeti u hotelu. Nadalje, molimo vas da se ne sastajete u blizini hotela.

Ako pak želite da se, nakon što završite svjedočenje, susretnete sa rođacima ili prijateljima koji žive van Nizozemske, o ovome morate razgovarati sa Službom za žrtve i svjedoke prije nego što vaše putovanje od kuće započne. Prije nego što krenete na taj privatni dio putovanja postoji više preduslova koje morate ispuniti a koje će vam Služba za žrtve i svjedoke objasniti.

12. Šta će se desiti po završetku moga svjedočenja?

Kada završite svjedočenje, vratićete se kući što je moguće prije. Prije odlaska, pomoćnik na usluzi svjedocima će vam isplatiti posljednju naknadu. Prije nego što potpišete da ste je primili, provjerite iznos. Dobićete i pismo zahvale od Međunarodnog suda. Na dan vašeg odlaska pomoćnik na usluzi svjedocima će uzeti od vas karticu za pomoć, posjetnicu pomoćnika na usluzi svjedocima i ključ hotelske sobe.

Vozač će doći po vas i odvesti vas na aerodrom. On će vas provesti kroz aerodrom i odvesti vas do izlaza za vaš let.

Predgovor

Posebne mjere povjerljivosti, sigurnosti i zaštite

Osnovne informacije o Hagu

Sudije Međunarodnog suda mogu odobriti posebne mjere u sudnici i van nje, kako prije tako i za vrijeme suđenja, da bi zaštitili svjedoke koji su uvjerali sudije da su oni i/ili njihove porodice u opasnosti zbog njihovog svjedočenja. Te posebne mjere moraju biti u skladu sa pravima optuženoga.

Ako tražite zaštitne mjere u sudnici, potrudite se da to što je moguće ranije glasno i jasno kažete istražiteljima i advokatima. Ako budete imali priliku, možete zatražiti i razgovor sa službenikom za zaštitu pri Službi za žrtve i svjedoke.

Služba za žrtve i svjedoke štiti privatnost i garantuje sigurnost i bezbjednost svih svjedoka. Osoblje Službe za žrtve i svjedoke će sa najstrožijom povjerljivošću postupati sa svim informacijama o vama.

A. Ko zna da sam ovdje i kome to smijem reći?

Savjetujemo vam da budete diskretni u pogledu razloga vašeg boravka u Hagu. Za vrijeme većine postupaka u Sudu u gledalištu će biti i predstavnici medija. Stoga Međunarodni sud savjetuje vama i svakom ko je došao u vašoj pratnji da za vrijeme boravka u Hagu ne dajete intervjuje za sredstva javnog informisanja. Uz to, savjetujemo vam da drugima ne otkrivete gdje ste smješteni.

Kada počne vaše svjedočenje, nije vam dozvoljeno da imate bilo kakve kontakte s osobama iz timova optužbe i odbrane do kraja svjedočenja. Neće vam biti dozvoljeno da pratite svjedočenja drugih svjedoka. Takođe je veoma važno da između sebe ne razgovarate o vašem niti o njihovim svjedočenjima.

U slučaju da se za vrijeme boravka u Hagu sretnete sa drugim svjedocima ili u slučaju da budete smješteni u istom hotelu kao i drugi svjedoci, važno je da nikom drugom ne dajete njihova imena i da ne pominjete

činjenicu da i oni svjedoče u predmetima pred Međunarodnim sudom, jer vi ili oni možda izlazite pred sud pod zaštitnim mjerama.

Radi vaše sigurnosti i bezbjednosti za vrijeme boravka u Hagu, Međunarodni sud vam preporučuje da ne primete posjete i da ne ostvarujete kontakte s osobama koje nemaju veze sa Međunarodnim sudom. Međutim, ako ipak želite da uspostavite takve kontakte, prije nego što bilo šta privatno organizujete, o tome morate obavijestiti pomoćnika na usluzi svjedocima, koji će vam pomoći da to obavite na siguran način.

B. Zaštitne mjere

Kao svjedok koji svjedoči pred Međunarodnim sudom, možete, ako za to postoji opravdana potreba, zatražiti primjenu zaštitnih mjera u pogledu vašeg identiteta. Zaštitne mjere koje su na raspolaganju Međunarodnom sudu u velikoj mjeri imaju za cilj da umanje rizike po vašu sigurnost. Od vas će se možda tražiti da navedete razloge zbog kojih su potrebne takve zaštitne mjere. Od velike je važnosti da sudski postupak bude što je moguće više javan i transparentan.

Takođe treba da znate da se vaš identitet, u principu, ne može sakriti od optuženoga.

Sud može odobriti sljedeće mjere:

- Javnosti i medijima mogu se uskratiti podaci o vašem imenu, adresi i mjestu boravka, kao i sve druge informacije koje otkrivaju vaš identitet. U slučaju da pretresno vijeće odluči da vaš identitet ne smije biti objelodanjen javnosti i medijima, može vam se dodijeliti pseudonim koji će se koristiti u svim sudskim postupcima. Uz to, vaše ime se može izbrisati iz svih postojećih sudskih dokumenata, a sve informacije koje otkrivaju vaš identitet mogu se staviti pod pečat ili ne uvrstiti ni u jedan javni spis Međunarodnog suda.

- Mogu se upotrijebiti uređaji za izmjenu tona i slike, čime će se izmijeniti i vaš lik na televizijskim ekranima i/ili zvuk vašeg glasa. Oko vas se mogu postaviti paravani, tako da vas javnost i gledalište ne prepoznaju.
- Sudije mogu izdati nalog o radu u zatvorenim sjednicama, što znači da vam može biti dozvoljeno da svjedočite in camera. Sjednice suda su, u tom slučaju, zatvorene za

javnost, a u sudnici su jedino optuženi, sudije, advokati i sudski službenici.

- Svjedočiti možete i putem jednosmjerne interne televizije, tako da ne morate vidjeti optuženog. Svjedočićete u odvojenoj prostoriji. Moći ćete da čujete šta se dešava u sudnici, a sudije će moći da vide vaše lice na televizijskim ekranima koje imaju na svojim radnim stolovima. Takođe će vas vidjeti i čuti optuženi, predstavnici odbrane i Tužilaštva i ostali u sudnici.

C. Mogu li moje svjedočenje i identitet biti objelodanjeni u nekom drugom predmetu?

Da. Treba da znate da, kada ste jednom svjedočili, vaš identitet kasnije može biti objelodanjen i u nekom drugom predmetu pred Međunarodnim sudom. To se može desiti bez vašeg sudjelovanja. O tome će vas, po vašem dolasku u Nizozemsku, prije vašeg svjedočenja, detaljno informisati Služba za žrtve i svjedoke.

Ipak, možete tražiti da se vaš identitet ne objelodani, na primjer, u vezi sa nekim određenim predmetom ili optuženim. Nakon toga presesno vijeće može odlučiti da li razlozi za to da odbrana zna vaš identitet imaju prevagu u odnosu na vaša strahovanja za bezbjednost.

Takođe treba da znate da će zaštitne mjere koje su vam jednom odobrene ostati na snazi i u svakom drugom postupku pred Međunarodnim sudom, izuzev ako ih sud ne izmijeni. Sud može odlučiti da ukine, promijeni ili pojača zaštitnu mjeru koja vam je odobrena. Ako vam je, na primjer, u jednom predmetu dodijeljen pseudonim, a vaš iskaz se koristi i u nekom drugom predmetu, pseudonim će se koristiti i u tom drugom predmetu da bi se zaštitio vaš identitet, izuzev ako sud odluči da izmijeni zaštitnu mjeru.

Ako imate još nekih pitanja, prije svjedočenja razgovarajte sa svojim advokatima ili sa nekim od službenika Službe za žrtve i svjedoke.

D. Ko je zadužen za moju sigurnost za vrijeme mog boravka u Hagu?

Sigurnost svjedoka za vrijeme njihovog boravka u Nizozemskoj je u nadležnosti holandske policije. Uvjereni smo da su sve potrebne mjere kako bi vam se osigurala bezbjednost u Hagu preduzete.

E. Ko je zadužen za moju sigurnost nakon mog povratka kući?

Ako ste iz bilo kojeg razloga zabrinuti za svoju bezbjednost nakon što se vratite u svoju zemlju, molimo vas da ne oklijevate da to saopštite

Službi za žrtve i svjedoke. Mi ćemo zasigurno razmotriti stvar, i ako želite, u mogućnosti smo da kontaktiramo odgovarajuće vlasti u vašoj zemlji. Ovo ćemo učiniti samo uz vašu saglasnost, i kada procijenimo da je to neophodno.

F. Šta je preseljenje i kada je ono moguće?

Ako usljed vašeg konkretnog svjedočenja pred sudom postoji ozbiljna prijetnja po vaš život, koja je toliko ozbiljna da se ne možete vratiti u zemlju u kojoj živite, Služba za žrtve i svjedoke može za vas i vašu porodicu organizovati preseljenje u neku treću zemlju. Nakon sveobuhvatne analize i procjene situacije, Služba za žrtve i svjedoke može preporučiti odgovarajuće mjere kao što je preseljenje. Preseljenje je krajnja mjera, koja će biti predložena samo u onim slučajevima u kojima Služba za žrtve i svjedoke ocijeni da postoji jasna, dokazana i neprekidna prijetnja po život nekog svjedoka.

Predgovor

Upoznavanje sa Međunarodnim sudom

svjedočnje pred Međunarodnim sudom

Pomoć i podrška svjedocima

Posebne mjere povjerljivosti, sigurnosti

i zaštite

Od koga mogu tražiti odštetu?

Osnovne informacije o Hagu

Međunarodni sud nema ovlaštenje da dodijeli obeštećenje žrtvama, niti to može narediti državama. Međutim, ako ste žrtva zločina koji je počinila osoba koju je osudio Međunarodni sud, možete pokrenuti postupak radi obeštećenja pred nacionalnim sudskim ili drugim nadležnim organom, u skladu s odgovarajućim nacionalnim zakonodavstvom. U nekim okolnostima, nakon što je optuženi osuđen, sud može naložiti povrat oduzete imovine ili prihoda stečenog na osnovu te imovine.

A. Plan Haga

Predgovor
Upoznavanje sa Međunarodnim sudom
Svjedočenje pred Međunarodnim sudom
Pomoć i podrška svjedocima
Posebne mjere pouzdanosti i sigurnosti
Od koga mogu tražiti odštetu?
Osnovne informacije o Hagu

Osnovne informacije o Hagu

B. Vrijeme

Nizozemska ima primorsku klimu, zime su blage, a ljeta obično nisu pretopla. Najsuhli dio godine je od februara do maja. Uprkos tome što je Nizozemska prostorno mala zemlja, u njoj vladaju različiti klimatski uslovi. Zbog toga je na istoku zemlje prosječna minimalna temperatura u zimskom periodu za 1 stepen Celzijusa niža, a u ljetnjem periodu za 2 stepena

Foto: Zoran Lesic

Celzijusa viša nego na obali mora. Kiša je u Nizozemskoj uobičajena za vrijeme svih godišnjih doba. Vrijeme čak i ljeti može biti hladno i kišovito. Ipak, od juna do septembra više je sunčanih sati na obali mora nego u ostalim dijelovima zemlje.

Stoga vam toplo preporučujemo da ponesete kišni mantil i kišobran.

C. Jezik

Poslije holandskog, jezici koji se najčešće govore su engleski, njemački i francuski.

Zabilješke:

